ผลสัมฤทธิ์และความตระหนักของนักท่องเที่ยวต่อชุดความรู้ เรื่อง สวนสัตว์สงขลา
Achievement and Tourist, Awareness towards Learning Modules on Songkhla Zoological Park

ผู้วิจัย เฉลิมวุฒิ เกษตรสมบูรณ์[1] Chalermvudh Kasetsomboon[1]
สมเกียรติ สายธนู[2] Somkiat Saithanoo[2]
ฆนัต ธาตุทอง[3] Kanut Thatthong[3]
ทวีศักดิ์ พุฒสุขขี[4] Thaweesak Putsukee[4]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างชุดความรู้ เรื่อง สวนสัตว์สงขลา และ 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความตระหนักของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบทดสอบความรู้ที่สร้างขึ้นเป็นชุดความรู้ และ 2) แบบวัดความตระหนัก ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเลือกเนื้อหาเพื่อจัดทำชุดความรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษา ผู้บริหารสวนสัตว์สงขลา และนักท่องเที่ยว เรียงตามลำดับความสำคัญได้ 5 เรื่อง คือ ช้าง นกกาบบัว แย้สงขลา น้ำตกสวนตูล และพืชอาหารสัตว์ และสร้างชุดความรู้โดยผ่านความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผลการสร้างแบบทดสอบความรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ความจำ 17 ข้อ ความเข้าใจ 13 ข้อ การนำไปใช้ 10 ข้อ และการวิเคราะห์ 10 ข้อ พบว่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0

3. ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดความรู้ทั้ง 5 เรื่องเท่ากับ 15.29, 14.67, 18.09, 7.84 และ 10.21 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 ทั้ง 5 เรื่อง และผลการวัดความตระหนักพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 เรื่องเช่นกัน

คำสำคัญ: ชุดความรู้ ผลสัมฤทธิ์ ความตระหนัก สวนสัตว์สงขลา

Abstract

The present research consists of two objectives, inclusively to develop learning modules on Songkhla Zoological Park and to have develop modules evaluated by visiting tourists on its learning achievement and awareness impact created by them. The sample group totalizes 30 persons purposively selected. The main instruments use were 1) questionnaires being designed as learning modules, and 2) awareness's evaluation form.

The research concludes its following finding: 1) Five thematic learning modules had been selected namely by group of different people (expert, student, Park's and tourists) respectively on painted stoke, leiolepis

[1]นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยทักษิณ

[2]อธิการบดี มหาวิทยาลัยลำปาง

[3]อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

[4]อาจารย์ประจำหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยทักษิณ

boehmei, Suantoon Waterfall and animal vegetation. All 5 modules were developed under supervision of the experts. 2) The knowledge evaluation form were also designed and approved by 5 invited experts to verify the IOC (Item objective index), totalizing 50 questions inclusively 17 cognitive, 13 comprehensive, 10 applicability and 10 analytic questions. Correlation index was here found at 1.0. 3) The learning achievement value of all 5 modules were found at 15.29, 14.67, 18.09, 7.84 and 10.21 respectively and statistical significant of 0.01 for all modules. Their awareness value was also found at high level.

Keywords: learning modules, learning achievement, awareness, Songkhla Zoological Park

บทนำ

สวนสัตว์สงขลาจัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2532 ในพื้นที่ 878 ไร่ 1 งาน 24 ตารางวา (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลทางการศึกษารวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (องค์การสวนสัตว์, 2559) โดยผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ (คะนึงภรณ์ วงเวียน, 2554) ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้น นักท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงคุณประโยชน์ คุณค่า ของสวนสัตว์ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ สัตว์ พืช สิ่งแวดล้อมภายในสวนสัตว์ที่รวมกันเป็นระบบนิเวศ และจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการหลักสูตรการเรียนรู้ที่น่าสนใจสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในสวนสัตว์ รวมถึงพัฒนาด้านการให้ความรู้และเพิ่มฐานการเรียนรู้ (สิริมา พงศ์ปลื้มปิติชัย, 2556) นั่นคือการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ต้องผ่านกระบวนการจัดการและพัฒนาองค์ประกอบทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในเชิงบูรณาการ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) โดยเฉพาะการนำข้อมูลที่สำคัญในสวนสัตว์มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในสวนสัตว์ที่มีความหลากหลายทั้งคุณวุฒิ วัยวุฒิ รวมถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ที่สวนสัตว์ไม่สามารถคัดเลือกนักท่องเที่ยวได้เหมือนสถานศึกษาทั่วไป ดังนั้นการจัดการด้านความรู้จึงมุ่งเน้นไปในแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส (ราชกิจจานุเบกษา, 2542). ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้ เกิดความตระหนักและผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนรู้คือ การใช้ชุดความรู้ที่ได้รับการสร้างขึ้นอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดความรู้ เรื่องสวนสัตว์สงขลา

2) เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ของชุดความรู้ เรื่องสวนสัตว์สงขลา

3) เพื่อความตระหนักของนักท่องเที่ยวต่อของชุดความรู้เรื่องสวนสัตว์สงขลา

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลา กลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลาในช่วงเดือน เมษายน 2560 จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความตระหนักเรื่อง สวนสัตว์สงขลา กำหนดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert,s Scale) ที่ผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยวตรงเชิงเนื้อหา (The Index of Item Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แปลผลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.50 – 5.00
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.49 – 3.50
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.50 – 3.49
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.50 – 2.49
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.49

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียน โดยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธี KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Richardson Method)

สมมติฐานการวิจัย

นักท่องเที่ยวเกิดผลสัมฤทธิ์และมีความรู้เกี่ยวกับสวนสัตว์สงขลา ภายหลังการเข้ามาท่องเที่ยวสูงกว่าก่อนเข้ามาท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติไม่เกิน 0.01

วิธีการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

1. ชุดความรู้เรื่อง สวนสัตว์สงขลา

การสร้างชุดความรู้เรื่องสวนสัตว์สงขลา สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลา ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสวนสัตว์ แนวทางการศึกษาตามอัธยาศัย แนวทางการจัดการศึกษาในระบบ และแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อออกแบบชุดความรู้ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของผู้เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลา

1.2 จัดประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (A-C-I) จำนวน 37 คน ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารสวนสัตว์สงขลาพร้อมฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ ตัวแทนนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดเนื้อหาในการจัดทำชุดความรู้ โดยเรียงตามลำดับคะแนนความถี่ 5 อันดับจากมากไปน้อย ประกอบด้วย เรื่อง ช้าง นกกาบบัว แย้สงขลา น้ำตกสวนตูล และ พืชอาหารสัตว์

1.3 สร้างชุดความรู้โดยวิเคราะห์เนื้อหาของแต่ละเรื่อง จัดทำเป็นเอกสารชุดความรู้ โดยออกแบบชุดความรู้ด้วยภาษาที่เรียบง่ายประกอบภาพ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของชุดความรู้โดยที่ประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.4 สร้างแบบทดสอบชุดความรู้ทั้ง 5 เรื่องๆ ละ 10 ข้อ คำถาม ๆ ละ 5 ตัวเลือก โดยที่ประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นผู้ร่วมกันออกข้อคำถามและวิพากษ์ปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน โดยมีพฤติกรรมการวัดดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับพฤติกรรมการวัด

เนื้อหา	ระดับพฤติกรรมการวัด (ข้อ)				รวม (ข้อ)	ร้อยละ
	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์		
1. ช้าง	4	1	2	3	10	20
2. นกกาบบัว	3	3	3	1	10	20
3. แย้สงขลา	2	5	1	2	10	20
4. น้ำตกสวนตูล	4	2	2	2	10	20
5. พืชอาหารสัตว์	4	2	2	2	10	20
รวม	**17**	**13**	**10**	**10**	**50**	**100**

1.5 นำชุดความรู้ไปทดลองกับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน เก็บคะแนนการทำแบบทดสอบชุดความรู้ก่อนการให้ความรู้ เป็นประสิทธิภาพก่อนการเรียนรู้ (E1) และคะแนนการทำแบบทดสอบชุดความรู้หลังการให้ความรู้ เป็นประสิทธิภาพหลังการเรียนรู้ (E2) ทั้งนี้เพื่อนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพบทเรียน ตามสูตร E1/E2

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ อภิปราย และสรุปผล

ผลการวิจัย

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของชุดการเรียนรู้ เรื่องสวนสัตว์สงขลาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

เรื่อง	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	แปลผล		
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1
1. ช้าง	+1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง
2. นกกาบบัว	+1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง
3. แย้สงขลา	+1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง
4. น้ำตกสวนตูล	+1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง
5. พืชอาหารสัตว์	+1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชุดการเรียนรู้ เรื่องสวนสัตว์สงขลา โดยหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ใช้วิธี KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Richardson Method) ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการหาความเชื่อมั่นของชุดการเรียนรู้เรื่อง สวนสัตว์สงขลา

เรื่อง	ความเชื่อมั่น	
	ร้อยละ	แปลผล
ช้าง	84	ความเชื่อมั่นสูง
นกกาบบัว	99	ความเชื่อมั่นสูง
แย้สงขลา	96	ความเชื่อมั่นสูง
น้ำตกสวนตูล	15	ความเชื่อมั่นต่ำมาก
พืชอาหารสัตว์	70	ความเชื่อมั่นสูง

ผลการหาประสิทธิภาพของชุดความรู้

ผลการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบชุดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 จำนวน 5 เรื่อง ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เรื่อง สวนสัตว์สงขลา

ช้าง			นกกาบบัว			แย้สงขลา			น้ำตกสวนตูล			พืชอาหารสัตว์		
E_1	E_2	E_1/E_2	E_1	E_2	E_1/E_2	E_1	E_2	E_1/E_2	E_1	E_2	E_1/E_2	E_1	E_2	E_1/E_2
33	77	**33/77**	35	76	**35/76**	30	88	**30/88**	30	89	**30/89**	52	96	**52/96**

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดความรู้ โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนเข้าชมสวนสัตว์และภายหลังการเข้าชมสวนสัตว์พร้อมรับฟังการอธิบายจากเจ้าหน้าที่และศึกษาจากชุดความรู้ ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้ชุดความรู้เรื่อง สวนสัตว์สงขลา

เรื่อง	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		$\sum D$	$\sum D^2$	t	df	นัยสำคัญทางสถิติ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.					
ช้าง	3.33	1.596	7.70	0.836	131	643	15.29	2.756	0.01
นกกาบบัว	3.50	1.30	7.60	0.64	125	15,625	14.67	2.756	0.01
แย้สงขลา	3.03	1.516	8.83	0.741	173	1,085	18.09	2.756	0.01
น้ำตกสวนตูล	2.90	1.52	9.0	5.33	184	1,195	7.84	2.756	0.01
พืชอาหารสัตว์	5.20	2.439	9.56	0.812	131	731	10.21	2.756	0.01

ผลการหาความตระหนักต่อชุดความรู้ เรื่องสวนสัตว์สงขลา โดยสร้างแบบวัดความตระหนักมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการวัดความตระหนักของชุดการเรียนรู้เรื่อง สวนสัตว์สงขลา

เรื่อง	ค่าเฉลี่ย		ระดับความตระหนัก
	$\bar{X}$	S.D.	
ช้าง	3.84	0.990	มาก
นกกาบบัว	3.94	1.050	มาก
แย้สงขลา	1.06	0.930	มาก
น้ำตกสวนตูล	3.98	0.970	มาก
พืชอาหารสัตว์	3.97	0.850	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านความเชื่อมั่น

จากตารางที่ 3 ผลการหาความเชื่อมั่นของชุดการเรียนรู้เรื่องสวนสัตว์สงขลาพบว่า มีความเชื่อมั่นสูง 4 เรื่อง คือ ช้าง นกกาบบัว แย้สงขลา และพืชอาหารสัตว์ และมีความเชื่อมั่นต่ำมาก เรื่องน้ำตกสวนตูล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าแม้น้ำตกเป็นเรื่องทั่วไปที่ทุกคนสามารถมีความรู้พื้นฐานในระดับที่ใกล้เคียงกันได้ แต่ชุดความรู้ได้นำเสนอเนื้อหาเป็นการเฉพาะของน้ำตกสวนตูลที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เมืองสงขลา และการนำไปใช้ประโยชน์ในสวนสัตว์ จึงทำให้ผลการวัด 2 ครั้งมีความแตกต่างกันมาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวัดประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ และความตระหนักพบว่าเรื่องน้ำตกสวนตูล ให้ผลไปในทิศทางเดียวกันกับอีกทั้ง 4 เรื่อง

2. ด้านประสิทธิภาพ

ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้พบว่าก่อนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ทั้ง 5 เรื่อง แต่หลังการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ทั้ง 5 เรื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างทั้งในเรื่องของคุณวุฒิ วัยวุฒิ และมีพื้นฐานการรับรู้เกี่ยวกับสวนสัตว์ที่แตกต่างกันเนื่องจากการเรียนรู้ในสวนสัตว์ไม่ได้เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเดียวกับการศึกษาในระบบ แต่เป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นประสิทธิภาพก่อนการเรียนรู้จึงต่ำกว่าเกณฑ์ แต่เมื่อได้รับความรู้จากชุดการเรียนรู้แล้วพบว่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ แสดงว่าชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นประสบผลสำเร็จในการใช้เพื่อการสร้างความรู้และความตระหนักให้กับนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบที่มีการพัฒนาชุดความรู้ขึ้น เช่น การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80.00/80.80 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียน

สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (อภิชน ฝ่ายรีย์, 2560) หรือการสร้างชุดกิจกรรมเรื่อง พืชใกล้ตัวเราโดยใช้สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) พบว่าประสิทธิภาพ 93.52/82.34 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความตระหนักอยู่ในระดับมากที่สุด (พัชรี แก้วอาภรณ์, 2558) ซึ่งเห็นได้ว่าการศึกษาตามแนวทางการศึกษาตามอัธยาศัยของสวนสัตว์สงขลาสามารถสร้างความรู้ภายหลังการใช้ชุดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในระบบ

3. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

จากตาราง t ซึ่งมี df = 29 ระดับความเชื่อมั่น 0.01 มีค่า 2.756 โดยค่า t ที่ได้จากการคำนวณ เรื่อง ช้าง, นกกาบบัว, แย้ สงขลา, น้ำตกสวนตูล และ พืชอาหารสัตว์มีค่า 15.29, 14.67, 18.09, 7.84 และ 10.21 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่า t ทั้ง 5 เรื่อง แปลว่าผลการทดสอบทั้ง 2 ครั้งมีความแตกต่างกัน เชื่อได้ร้อยละ 99 แสดงว่าการใช้ชุดความรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวสวนสัตว์สงขลามีความรู้ขึ้นจริงร้อยละ 99

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบการเรียนรู้เรื่องสวนสัตว์สงขลาพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนและก่อนการเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าชุดการเรียนรู้เรื่องสวนสัตว์สงขลา สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ เนื่องจากผู้เรียนได้รับการให้ความรู้ผ่านชุดความรู้ที่สร้างขึ้นประกอบกับคำอธิบายของเจ้าหน้าที่สวนสัตว์ที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่อง ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและมีอิสระในการเรียนรู้ตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลตามแนวทางการศึกษาตามอัธยาศัย โดยชุดความรู้สามารถใช้ได้กับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสวนสัตว์สงขลาที่แตกต่างกัน ผอบ พวงน้อย และคณะ ที่พัฒนาหลักสูตรและชุดสื่อสารการเรียนรู้เรื่อง ภาษาอังกฤษเทคนิคเพื่อการท่องเที่ยวเมืองไทยวิถีพุทธ โดยกลุ่มตัวอย่างคือมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการศึกษาเรียนรู้ มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 (ผอบ พวงน้อย และคณะ, 2558) โดยการจัดการท่องเที่ยวนอกจากความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว นักท่องเที่ยวยังต้องการได้ความรู้จากการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิทธิพล โกมิล ที่ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษา บ้านวังน้ำมอก จังหวัดหนองคาย พบว่านักท่องเที่ยวต้องการได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวในด้านความรู้ กระบวนการเรียนรู้ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยเฉพาะต้องการให้เกิดกับเยาวชนที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ผ่านการถ่ายทอดความรู้จากบุคลากรที่มีหน้าที่นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (อิทธิพล โกมิล, 2553) เพื่อสร้างแรงจูงในในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยสมรรถนะของตนเองตามวิธีการเรียนรู้ที่เสนอโดย จอห์น มัลออฟ และคณะ (Malouff et al. 2008)

4. ด้านความตระหนัก

ผลการศึกษาความตระหนักของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลาพบว่ามีความตระหนักในระดับมากทั้ง 5 เรื่อง ทั้งนี้เกิดจากการที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความสำคัญของเรื่องทั้ง 5 ผ่านชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรการเรียนรู้ในสวนสัตว์มีความสำคัญธรรมชาติ รวมถึงการดำรงชีวิตของทั้งสัตว์และมนุษย์อย่างไร และเนื่องจากเป็นชุดการเรียนรู้ที่ออกแบบให้เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างทั้งเพศ วัย และวุฒิการศึกษา ประกอบกับระยะเวลาที่จำกัดในการเข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์สงขลา จึงเป็นชุดการเรียนรู้ที่เหมาะกับแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จึงทำให้ความตระหนักของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา (ศุทรา สุนันทกรณ์, 2555) ซึ่งตั้งอยู่บนฐานทรัพยากรธรรมชาติในเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของยุพิน อ่อนแก้ว และ โชคชัย สุเวชวัฒนกูล (ยุพิน อุ่นแก้ว และ โชคชัย สุเวชวัฒนกูล, 2560) ที่พบว่าความตระหนักเกิดขึ้นจากตัวบ่งชี้ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยว และสื่อการเรียนรู้ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว อันนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนั้นการท่องเที่ยวในสวนสัตว์สงขลาเป็นการท่องเที่ยวในเวลากลางวันที่ทำให้ผู้ให้บริการสามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้ทั่วถึง ทั้งในแง่ของการให้ข้อมูลความรู้ การดูและความปลอดภัย รวมถึงการป้องกันระวังไม่ให้นักท่อง

เที่ยว แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวดูหิ่งห้อยในเวลากลางคืนที่ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่นักท่องเที่ยวส่องแสงไฟแรงสูงขณะชมหิ่งห้อย พฤติการณ์ดังกล่าวทำให้ความตระหนักต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง (อมรศิริ ดวงดี, 2555) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นในการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

คนึงภรณ์ วงเวียน. 2554. *การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน* : กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพ ฯ

เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2552. *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพ ฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ผอบ พวงน้อย และคณะ. 2558. การพัฒนาหลักสูตรและชุดสื่อการเรียนรู้เรื่อง ภาษาอังกฤษเทคนิคเพื่อการท่องเที่ยวเมืองไทยวิถีพุทธ. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 25(1) 137-147.

พัชรี แก้วอาภรณ์. 2558. *การสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง พืชใกล้ตัวเราโดยใช้สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สงขลา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ยุพิน อ่อนแก้ว และ โชคชัย สุเวชวัฒนกูล. 2560. การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี,* 11(1) 1-15.

ราชกิจจานุเบกษา. 2542. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.* เล่ม 116 ตอนที่ 24 ก. 19 สิงหาคม 2542.

ราชกิจจานุเบกษา. 2556. *การขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการในท้องที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.* ประกาศกระทรวงมหาดไทย. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 34 ง. 14 มีนาคม 2556.

สิริมา พงศ์ปลื้มปิติชัย. 2556. *การพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อยกระดับความพึงพอใจของเยาวชนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการนำนักเรียนเข้าเรียนรู้ในสวนสัตว์สงขลา.* เอกสารวิชาการ. กรุงเทพ ฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ศุทรา สุนันทกรณ์. 2555. *ความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ของผู้มาเยือนน้ำตกโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา.* (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

องค์การสวนสัตว์. 2559. *แผนแม่บทด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance : CG) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR).* แผนแม่บท. กรุงเทพ ฯ : องค์การสวนสัตว์.

อภิชน ฝ่ายรีย์. 2560. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเมืองการปกครอง กลุ่มสาระการพัฒนาสังคม สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

อมรสิริ ดวงดี. 2555. ความตระหนักของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์หิ่งห้อยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยบริการ*, 23(3) 31-42.

อิทธิพล โกมิล. 2553. *รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษา บ้านวังน้ำมอก จังหวัดหนองคาย.* รายงานวิจัย. กรุงเทพ ฯ : กระทรวงวัฒนธรรม.

Malouff, J., Rooke, S., Schutte, N., Foster, R. and Bhullar, N. (2008). *Method of Motivational Teaching.* School of Psychology. Australia : University of New England.